

Samrådsunderlag - Arbete i vattenområde m.m. för anläggande av bro över Fyrisån och över Hemslöjdsvägen. KSN-2023-02640

Föreningen Sydöstra Uppsala vill här uppmärksamma följande konsekvenser av Uppsala kommuns samrådsunderlag för tillståndsprövning av vattenverksamhet m.m. enligt miljöbalken.

På grund av att analyser av kumulativa effekter av planerade infrastrukturåtgärder saknas och deras långsiktiga påverkan på Uppsalas vattenförsörjning samt riksintressen för både kultur och miljö, vill vi här visa på de kumulativa konsekvenser som borde ha uppmärksammats och ingått i samrådsunderlaget. Kommunen borde också redogöra för de planerade infrastrukturåtgärdernas gemensamma effekter.

Bro:

Alternativa lägen för bro över Fyrisån behandlas inte. Det finns inte heller alternativet att inte bygga en bro, eller att utöka en befintlig bro. Att endast studera ett broalternativ blir beslutsunderlaget i det avseendet ensidigt och manipulerat snarare än allsidigt. Det saknas hänsyn till Miljöbalkens 3 kapitel som skyddar bland annat allmänintressen, kulturmiljö, landskapsbild, bebyggd miljö och riksintressen. Framförallt kan brobygget påtagligt skada de utpekade intressena så som vår dricksvattentäkt i Uppsalaåsen som går genom Åriket med hög och extremt känslig zon där den planerade bron ska anläggas. Platsen är med hänvisning till Miljöbalken därmed inte lämplig för ett brobygge. Bara för att man har gjort ett undantag i naturreservatet för att bygga en bro medför inte att skadorna på natur och miljö blir mindre.

Dessutom ingår bron i ett större projekt, dvs Uppsalapaketet, som avser utbyggnaden av bostäder, arbetsplatser, station mm i södra och sydöstra Uppsala, dvs kommunen planerar Nordens befolkningstätaste förort i anslutning till naturskyddsområde och viktigt kulturområde. Underlaget till Mark- och miljödomstolen måste ses i ljuset av de andra delarna i projektet eftersom de tillsammans påverkar.

Grundvatten:

Det behöver klarläggas hur risker för negativ påverkan på dricksvattenförsörjningen kommer att kunna hanteras med utgångspunkt från den föreslagna expansionen. Det finns en risk för att grundvattenförekomstens status försämras och motverkar arbetet med att nå god grundvattenstatus i Uppsalaåsen. Kommunen måste kunna visa att

miljökonsekvensnormer kan följas vid genomförandet av den planerade bron.

Pelarna som planeras vid brobygget kommer att slås ner istället för att borrar för att vattenläckaget ska minskas. Inom flera områden är leran tunn mot underliggande grundvatten och grundvattnets trycknivå är hög. Det finns uppenbart hög risk för grundvattenläckage och föroreningar under såväl byggnadsskedet som efter byggnadsskedet.

Teknik och tätningsmaterial för ett permanent skydd av dricksvattnet saknas. Enligt kommunen kommer de att kunna lösa vattenskyddsfrågorna med tätningsteknik och permanent tätningsmaterial inom kort. Att använda sig av metoder som inte är uppfunna kan inte ligga till grund för en miljöprovning.

Fyrisåns vatten och sediment innehåller höga halter av kemikalier så som PFAS och läkemedelsrester. Följden av att börja röra i sedimenten kommer att öka utförseln av läkemedel än mer i nedströmsliggande vatten inklusive Ekoln, vilket kan medföra bland annat grumlighet och algblooming. Påverkandet av sedimenten behöver utredas.

Det saknas ytterligare kartläggning för utbredning av kvickleran, rasrisk och misstänka markföroreningar. Det måste alltid enligt SIG utföras en bedömning för risk för ras, skred och erosion i enlighet med PBL. Markens lämplighet för brobygget och förväntade effekter av ett framtida klimat måste beaktas.

Hemslöjdsvägen:

Nedsänkningen av körbanan vid bron över Hemslöjdsvägen har en långsiktig påverkan under driftstiden på yt- och grundvatten i samband med återkommande översvämning, vibrationer och sättningar. Våtmarker riskerar avvattnas då Hemslöjdsvägen ska sänkas. Risken för att grundvattnet förorenas vid exploatering av infiltrationsytor är inte utredda. Hydrogeologisk påverkan är komplicerad att förutse och den försäkringsmässiga sidan är viktig att klargöra.

Infrastrukturbygget av en bro över Fyrisån (och Hemslöjdsvägen) är också en mellankommunalfråga. Det saknas ett resonemang för hur nya stationer, vägar, järnvägar påverkar grannkommunerna och regionen.

Buller:

Eftersom slagna pålar låter mer än borrarade pålar blir bullret och vibrationerna högre. Tillsammans med byggnation av spårvagnsdepå, 850 bostäder per år, ökande av byggtrafik under många år i området leder detta till att buller och vibrationsnivån kommer att vara mycket högre än vad som framgår av underlaget. Ljudmiljön kommer att ändras från ett tyst område till buller, vibrationer och gnissel från spårvagnarna inte bara under byggprocessen utan för all framtid. Utryckningsfordon planeras också kunna trafikera bron vilket innebär andra frekventa ljudstörningar.

Brons höga läge utan ljudbarriär medför att ljudstörningarna kommer att höras långväga omkring. Dessutom saknas information om hur buller kommer att påverka flora och fauna. Fåglar blir störda och kan inte använda åriket för häckning och som rastplats. Fladdermöss påverkas av både ljus och ljud och de uppgifter som finns om dem i området verkar rudimentära. En nödvändig komplettering behöver genomföras.

Ökad befolkningsmängd:

Ökad bebyggelse med ett stort ökat antal invånare (90 000) kommer att få möjlighet att utnyttja åstranden och friluftsleder. Den kumulativa effekten blir att naturvärden och djurlivet påverkas, ökad slitage på jord och mark kommer att försvåra ytvattenuptagningen till grundvattnet.

Planförslaget innebär ett kraftigt utnyttjande av området närmast Fyrisån. Det medför risk för att miljö kvalitetsnormen god ekologisk status inte kan nås med avseende på hydromorfologiska kvalitetsfaktorer. Det saknas miljökonsekvensen för vattendraget vid en ökad fysisk exploatering i och längs med ån.

Natur- och kultur:

Kommunen har angivit fyra syften med naturreservatet i området (DNR PBN- 2018-0001). Tre av dessa är bland annat att bevara områdets vattenmiljöer, bevara och utveckla biotoper för ett rikt fågelliv samt bevara och utveckla ett kulturpräglat landskap. Syftet ska nås genom ”att inte tillåta exploaterande verksamhet”.

Bron möjliggör den tilltänkta bebyggelsen på 21 500 bostäder. Det kommer att förändra förutsättningarna för att upprätthålla ett naturreservat.

Bron över Årike Fyris kommer att stöpa om hela södra och sydöstra Uppsalas värdefulla miljöer som har ett av de högsta natur-, kultur-,

landskaps- och frilufts- värdena för Uppsala. Denna höga och långa bro kommer för alltid att förstöra landskapsbilden vid Årike Fyris värdefulla dalgång. En bro kommer även att äventyra världsarvsnominerings ”The Rise of Systematic Biology” (Linnéminnen) till Unesco. Underlaget saknar ett helhetsperspektiv som behandlar de kumulativa effekterna avseende negativ påverkan på riksintresset natur- och kulturarv.

Demokratiska processen:

Vi invånare i Uppsala Kommun och boende i området har inte fått vara delaktig i det avtal som slutits med kommun, region och stat gällande Uppsalapaketet där 21 5000 bostäder samt bron över Årike Fyris och tågstation i Bergsbrunna. Det finns en stark opinion mot detta intentionsavtal vilket bland annat valresultatet påvisade. Den extrema utbyggnaden i kommunens södra delar är fortfarande under debatt och en ”omförhandling” med staten gällande antal bostäder ska genomföras. Om denna utbyggnad i sydöstra Uppsala stoppas så blir broprojektet mindre meningsfullt. Ensidigheten eller enkelspåriheten kan ses som ett uttryck för bristande demokrati. Man anar uppspaltningen i delprojekt som ett taktiskt försök att tona ner det uppenbart omfattande miljöeffekterna.

Marguerite Sjöström, Eva Jonsson

Föreningen Sydöstra Uppsala